

OHJELMA

Pohjanmaa & Etelä-Pohjanmaa

PROGRAM

Österbotten & Södra Österbotten

Kick-Off Webinaari Kick-Off Webinarium

29.11.2024

Projektipäällikkö Robin Sjöblom

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

LUONTOKATO

FÖRLUST AV BIOLOGISK MÅNGFALD

SUOMESSA
I FINLAND

1/2

luontotyypeistä
av naturtyperna

1/9

lajeista
av arterna

UHANALAISIA
HOTADE

MUUTTUNEET MAANKÄYTTÖTAVAT
FÖRÄNDRAD MARKANVÄNDNING

AVOIMIEN ALUEIDEN SULKEUTUMINEN
IGENVÄXNING AV ÖPPNA OMRÅDEN

METSÄYMPÄRISTÖIHIN LIITTYVÄT MUUTOKET
FÖRÄNDRINGAR SOM RÖR SKOGSMILJÖER

BIODIVERSITEETTISTRATEGIAT JA –SOPIMUKSET ERI TASOILLA
BIODIVERSITETSSTRATEGIER OCH –AVTAL PÅ OLIKA NIVÅER

LUMO-ohjelma

- **LUMO-ohjelma** - *alueellinen luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelma*
 - **Pohjanmaa & Etelä-Pohjanmaa**
 - **Tavoite:** pysäytä luontokato ja kääntää kehitystä luontoposiitiviseksi
 - LUMO-ohjelma toimii ohjeena eri toimijoiden toiminnalle ja alueen kehitykselle luontokadon hillitsemisen näkökulmasta
- **Vastuutahot:** *Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjanmaan liitto & Etelä-Pohjanmaan liitto*
- Projektipäällikkö *Robin Sjöblom* (ELY-keskus)
- **Hankeaika 8/2024 – 12/2025** (/kevät 2026)
- LUMO-ohjelma jaettu kahteen osioon
 - **Strateginen osuus** taustatietoineen
 - **Konkreettinen osuus** toimenpiteineen - päivitettävä
 - Ohjelma yhteinen koko alueelle – maakuntakohtaisia tavoitteita ja toimenpiteitä tarvittaessa

LUMO-program

- **LUMO-program** – *en regional genomförandeplan för den biologiska mångfalden*
 - **Österbotten & Södra Österbotten**
 - **Målsättning:** stoppa utarmningen av biologiska mångfalden och vänd utvecklingen till att bli naturpositiv
 - LUMO-programmet fungerar riktgivande för olika aktörers verksamhet och regioneras utveckling ur perspektivet att stoppa minskningen av förlorande av biodiversiteteten
- **Ansvariga:** *NTM-centralen i Södra Österbotten, Österbottens Förbund och Södra Österbottens Förbund*
- Projektchef *Robin Sjöblom* (NTM-centralen)
- **Projektid 8/2024 – 12/2025** (/våren2026)
- LUMO-programmet delas in i två delar
 - **Strategisk del** med bakgrundsinfo
 - **Konkret del** med åtgärder - uppdateras
 - Ohjelma yhteinen koko alueelle – maakuntakohtaisia tavoitteita ja toimenpiteitä tarvittaessa

TAUSTA

Luonnonsuojelulaki 13 §:

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia alueelleen 1 momentissa tarkoitettua luonnon monimuotoisuusstrategiaa ja toimintaohjelmaa koskevan **luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelman (LUMO-ohjelma)**.
- Toimeenpanosuunnitelman laatimisessa tulee varmistaa **riittävä vuorovaikutus alueen keskeisten toimijoiden kanssa**.
- Strategian ja toimintaohjelman sekä alueellisen toimeenpanosuunnitelman valmistelun ja seurannan tulee perustua **parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon**.
- Valmistelussa on otettava huomioon **ilmastolain** 9–12 §:ssä tarkoitetut suunnitelmat.

BAKGRUND

Naturvårdslagen 13 §:

- Närings-, trafik- och miljöcentralen kan för sitt område utarbeta en **genomförandeplan för den biologiska mångfalden (LUMO-program)** som gäller den strategi för biologisk mångfald och det handlingsprogram som avses i 1 mom.
- Vid utarbetandet av genomförandeplanen ska en **tillräcklig växelverkan med de centrala aktörerna i området säkerställas**.
- Beredningen och uppföljningen av strategin och handlingsprogrammet och den regionala genomförandeplanen ska grunda sig på **bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap**.
- Vid beredningen ska de planer som avses i 9–12 § i **klimatlagen** beaktas.

TAUSTA

- **LUMO-ohjelman laadintaa raamittavat:**
 - YK:n biodiversiteettisopimus (CBD)
 - EU:n biodiversiteettistrategia
 - Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia ja siihen liittyvää toimintaohjelmaa -2035 (luonnos)
- **Työssä hyödynnetään myös esim.:**
 - SYKEN alueellinen selvitys luonnon tilasta (valmistuu 12/2024)
 - Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ympäristöstrategia 2014-2020: Kohti eurooppalaista kestävä kehityksen edelläkävijäaluetta.
 - Paikallisia ja alueellisia LUMO-työhön liittyviä suunnitelmia ja ohjelmia
- **Lisäksi huomioidaan myös mm.** ilmastosuunnitelmat ja EU:n ennallistamisasetusta
- LUMO-ohjelmien laadintaa käynnistämässä myös monessa muissa ELY-keskuksissa

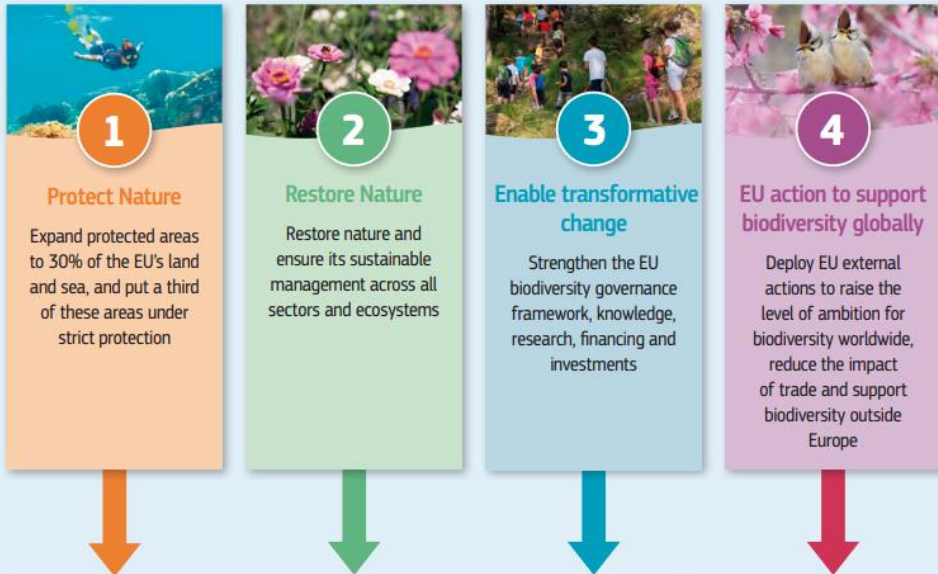
BAKGRUND

- **Uppgörandet av LUMO-programmet utstakas av**
 - FN:s biodiversitetsavtal (CBD)
 - EU:s biodiversitetsstrategi
 - Nationella biodiversitetsstrategin och den tillhörande handlingsplanen -2035 (utkast)
- **Under arbetet används även t.ex.:**
 - SYKEs regionala utredning över naturens tillstånd (färdigställs 12/2024)
 - Miljöstrategi för Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten 2014 - 2020 – Mot en europeisk föregångsregion för hållbar utveckling.
 - Lokala och regionala planer och program som rör LUMO-arbete.
- Dessutom beaktas även bl.a. klimatplaner och EU:s restaureringsförordning
- Uppgörande av LUMO-program påbörjas även vid många andra NTM-centraler

POMINTOJA ERI STRATEGIOISTA AXPLOCK FRÅN OLIKA STRATEGIER

EU:n biodiversiteettistrategia
EU:s biodiversitetsstrategi

FOUR PILLARS

ACTIONS AND COMMITMENTS TO 2030

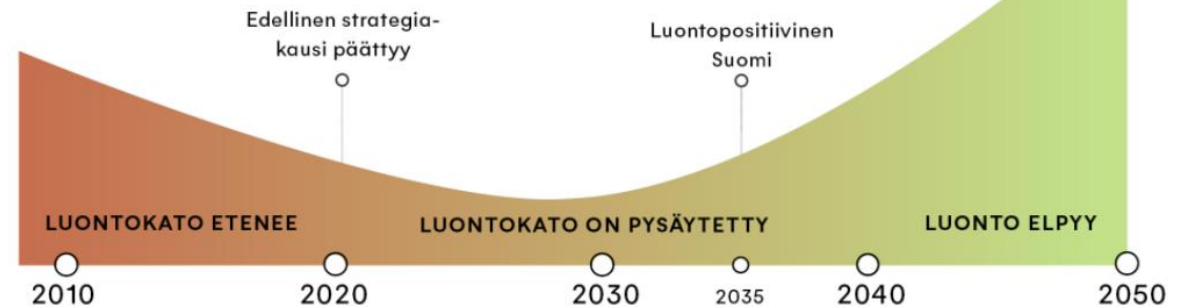
Tavoitteet esim/Målsättningar t.ex.

- Kääntää pölyttäjäkantojen heikentynyt kehitys
- Puolittaa vieraslajien uhkaamien punaisen listan lajien määrän
- Enemmän luontoa takaisin urbaaneihin ympäristöihin
- Lisätä tiedon saatavuutta ja parantaa koulutusta ja osaamista

Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia 2035 (luonnos)
Nationella biodiversitetsstrategin 2035 (utkast)

Vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonnon monimuotoisuus elpyy.

Lisäksi viimeistään strategiakauden lopussa Suomi on luontoposiitivinen. Luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavat toimet ovat kokonaisvaikutukseltaan myönteisiä niin, että luonnon monimuotoisuuden tila on vähintään samalla tasolla kuin 2020.

EU:n ennallistamisasetus
EU:s restarueringsförordning

Ennallistamis-
toimenpiteet
kattavat

Unionin maa-
ja merialueet

Kaikki ennallistamisen
tarpeessa olevat
ekosysteemit

VUOROVAIKUTUS

- **Sihteeristö**

- **Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus:** Robin Sjöblom ja Leena Rinkineva-Kantola
- **Pohjanmaan liitto:** Riikka Asunmaa
- **Etelä-Pohjanmaan liitto:** Mari Väänänen ja Susanna Anttila
- Suunnittelee, toteuttaa ja ohjaa työtä

- **LUMO-yhteistyöryhmä**

- ELY-keskukset, maakuntaliitot, Metsähallitus, Metsäkeskus, Riistakeskukset, PVY ry, kuntia (1 / seutukunta), korkeakouluja, MTK EPO, ÖSP, SLL, Natur och Miljö, lintutieteellisten yhdistyksien yhteinen edustaja.
- Alueellinen ja paikallinen asiantuntemus
- Yhteinen tahtotila ja näkemys LUMO-ohjelman laadinnalle
- Osallistuu työn ohjaukseen ja linjauksiin sekä seuraa työn etenemistä - kokoontuu noin 5 kertaa

- **ELY-keskuksen sisäinen laaja työryhmä**

- Laajasti edustusta kaikilta vastuualueilta ja eri yksiköistä

VÄXELVERKAN

- **Sekretariat**

- **NTM-centralen i Södra Österbotten:** Robin Sjöblom och Leena Rinkineva-Kantola
- **Österbottens Förbund:** Riikka Asunmaa
- **Södra Österbottens Förbund:** Mari Väänänen & Susanna Anttila
- Planerar, utför och leder arbetet

- **LUMO-samarbetsgruppen**

- NTM-centralerna, landskapsförbunden, Forststyrelsen, Skogcentralen, Viltcentralerna, PVY rf, kommuner (1 / ekonom. reg.), högskolor, MTK EPO, ÖSP, SLL, Natur och Miljö, gemensam representant för ornitologiska föreningar
- Regional och lokal sakkännedom
- En gemensam vision och ståndpunkt
- Deltar i styrning av arbetet och linjedragningar samt följer upp arbetets framskridande – samlas cirka 5 gånger

- **Intern bred arbetsgrupp inom NTM-centralen**

- Bred representation från alla ansvarsområden och olika enheter

VUOROVAIKUTUS

- **Työpajat**

- Keskeinen työtapa – kattava osallistujajoukkue laajalta kentältä

- **Nettikyselyt**

- Kohdejoukkue laaja – nettikyselyillä varmistetaan laajaa ja laadukasta osallistumista
- Järjestään useasti prosessin aikana
- Erillisiä nettikyselyjä osakaskunnille/jakokunnille, seurakunnille, suuryrityksille ja järjestöille - avoin nettikysely yleisölle

- **LUMO-ohjelma laaditaan työpajojen ja nettikyselyiden tuloksien pohjalta**

- **Valtakunnallinen tuki – Priodiversity LIFE**

VÄXELVERKAN

- **Workshopar**

- Centrala arbetssättet – omfattande deltagande från ett brett fält

- **Nätformulär**

- Målgrupp bred – med nätformulären säkerställs brett och kvalitativt deltagande
- Ordnas flera gånger under prosessens gång
- Skilda nätformulär och samfälligheter/delägarlag, församlingar, storföretag och föreningar – även ett öppet närformulär åt allmänheten.

- **LUMO-programmet görs med workshoparnas och nätformulärens resultat som grund**

- **Nationellt stöd – Priodiversity LIFE**

TYÖPAJAT

- **Jaettu kierrokseen**
 - **Kierros 1:** nykytilanteen hahmottaminen, keskeiset haasteet ja toiveet LUMO-työssä, toimijoiden mahdollisuudet osallistua LUMO-työhön
 - **Kierros 2:** elinympäristökohtainen työskentely, keskeiset haasteet ja tarpeet, strategiset linjaukset, miten toimijat voivat osallistua toimenpanoon
 - **Kierros 3:** elinympäristökohtainen työskentely, konkreettisten toimenpiteiden ideointi
- **Työpajojen rakenne**
 - **Ennen työpajaa:** kokouskutsussa taustatietoja keskustelu-aiheista. Riippuen työpajasta myös ennakkokysymyksiä.
 - **Työpajan aikana (~3 h):** lyhyt taustoitusluento. Pienryhmätyötä. Mentimeter ja muut työkalut. Keskustelua.
 - **Työpajan jälkeen:** tulokset lähetetään osallistujille/kutsutuille - kommenttimahdollisuus
- **Nettikyselyt**
 - Nettikyselyjen sisältö toimijakohtaista, mutta vastaa työpajojen sisältöä.
- Työpajoissa hyödynnetään **voimassa olevia yhteistyöryhmiä, esim alueellinen pebi-ryhmä**
- **Konsultti** käytetään vetäjänä osassa työpajoista

WORKSHOPAR

- **Uppdelad i omgångar**
 - **Omgång 1:** kartering av nuläget, centrala utmaningar och önskemål för LUMO-arbetet, aktörers möjligheter att delta i LUMO-arbetet
 - **Omgång 2:** arbete per livsmiljö, centrala utmaningar och behov, strategiska linjedragningar, aktörers möjlighet i implementeringen av LUMO-programmet
 - **Omgång 3:** arbete per livsmiljö, uttänkande av konkreta åtgärder
- **Workshoparnas uppbyggnad**
 - **Före workshopen:** i möteskallelsen bakgrundsinfo om diskussionsämnen. Beroende på workshop även förhandsfrågor.
 - **Under workshopen (~3 h):** kort föreläsning med bakgrundsinfo. Smågruppsarbete. Mentimeter och andra verktyg. Diskussion
 - **Efter workshopen:** resultaten skickas åt deltagare/inbjudna - kommenteringsmöjlighet
- **Nätformulär**
 - Innehållet i nätförmulären beroende på målgrupp men motsvarar det i workshoparna
- I workshoparna används till viss del **befintliga samarbetsgrupper, t.ex. regionala pebi-gruppen**
- **Konsult som dragare i vissa workshops**

TYÖPAJAT

KIERROS 1

Esikartoitus - muiden toimijoiden strategiat, ohjelmat ja toimintatavat

Nykytilanteen ja mahdollisuuksien hahmottaminen, keskeiset haasteet ja toiveet LUMO-työssä

Kunnat - Pohjanmaa

Kunnat – Etelä-Pohjanmaa

NETTIKYSELYT 1

Seurakunnat

Järjestöt

Osakaskunnat

Suuryritykset

NETTIKYSELYT YLEISÖLLE

KIERROS 2

Monimuotoisuuden edistäminen, strategiset linjaukset ja eri toimijoiden roolit

Metsä- ja suoympäristöt

Rannikko ja saaristo

Maatalousympäristöt ja perinnebiotoopit

Kaupunki- ja rakennettu ympäristö

Sisävedet

Vieraslajit

LUMO-keskittymät

NETTIKYSELYT 2

Toimenpide-ehdotuksia strategisien linjausehdotusten pohjalta

Kunnat, seurakunnat, järjestöt, osakaskunnat, suuryritykset...

KIERROS 3

Toimenpidelinjaukset.

Metsä- ja suoympäristöt

Rannikko ja saaristo

Maatalousympäristöt ja perinnebiotoopit

Kaupunki- ja rakennettu ympäristö

Sisävedet

Vieraslajit

LUMO-keskittymät

Työpajojen rakenne voi muuttua mikäli tarve ilmenee prosessin aikana, esim. työpajojen yhdistäminen tai yleisiä toimintatapoja

WORKSHOPAR

RUNDA 1

Förkartering – övriga aktörers strategier, program och förfaranden

Kartering av nuläget och möjligheter, centrala utmaningar och önskningar rörande LUMO-programmet

Kommuner - Österbotten

Kommuner – Södra Österbotten

NÄTFORMULÄR 1

Församlingar

Föreningar

Delägarlag

Storföretag

**NÄTFORMULÄR ÅT
ALLMÄNHETEN**

RUNDA 2

Främjande av naturens mångfald, strategiska linjedragningar och olika aktörers roll

Skogs- och kärrmiljöer

Kust och skärgård

Jordbruksmiljöer och vårdbiotoper

Stads- och bebyggd miljö

Sötvattensmiljöer

Främmande arter

LUMO-kluster

NÄTFORMULÄR 2

Förslag för konkreta åtgärder med de strategiska linjedragningsförlagen som grund

**Kommuner, församlingar,
föreningar, delägarlag,
storföretag...**

RUNDA 3

Workshops för sakkunniga, konkreta åtgärder

Skogs- och kärrmiljöer

Kust och skärgård

Jordbruksmiljöer och vårdbiotoper

Stads- och bebyggd miljö

Sötvattensmiljöer

Främmande arter

LUMO-kluster

Workshoparnas uppbyggnad kan ändras om ändringsbehöv framkommer under prosessen, t.ex. Sammalslagning av workshopar eller allmänna handlingssätt

LUMO-keskittymät

- **LUMO-keskittymä:** maakunnan luontoarvoiltaan tärkeimpiä monimuotoisuuskeskittymiä
 - LUMO-keskittymä pitkäaikainen luokittelu
 - Luontotyyppien ja lajien tilan parantaminen monin eri keinoin esim. HELMI- ja METSO-rahoitusta suuntaamalla
- LUMO-ohjelman laadintaprosessin aikana tunnistetaan useita LUMO-keskittymiä
 - Työpajoja LUMO-keskittymistä
 - Myös Helmi-yhteistyöryhmää hyödynnetään alueiden tunnistamisessa
- LUMO-keskittymän tarkempi määrittely vielä pohdinnassa valtakunnallisella tasolla

LUMO-kluster

- **LUMO-kluster:** särskilt viktiga områden för den biologiska mångfalden på landskapsnivå
 - LUMO-kluster är en långsiktig klassificering
 - Förbättring av tillståndet för naturtyper och arter på många olika sätt, t.ex. Genom att rikta HELMI- och METSO-finansiering till dessa områden.
- Under uppgörandeprosessen av LUMO-programmet identifieras flera LUMO-kluster
 - Workshopar rörande LUMO-kluster
 - Även Helmi-samarbetsgruppen används vid identifierandet av LUMO-klustren
- Definitionen av LUMO-kluster är ännu i planeringsskedet på nationell nivå

PROSESSI

- Alueellisen LUMO-ohjelman [nettisivulle](#) julkaistaan tärkeimmät materiaalit ja nettikyselyt
- Laajalla osallistumisella on tavoite saada eri toimijoita sitoutumaan LUMO-ohjelman toimenpanoon
 - *Juridisesti ei sitova* – ohjaa valtion ympäristöhallinnon toimintaa
 - LUMO-ohjelman lausuntokierroksen jälkeen ELY-keskus hyväksyy ohjelman
 - ELY-keskus vastaa LUMO-ohjelman seurannasta
- LUMO-ohjelman **julkaisumuoto selvitetään**

PROCESSEN

- På det regionala LUMO-programmets [hemsida](#) publiceras de viktigaste materialen och nätformulären
- Med brett deltagande är målsättningen att få olika aktörer att förbinda sig till verkställande av LUMO-programmet
 - *Juridiskt inte bindande* – styr statens miljöförvaltning
 - Efter utlåtanderundan godkänner NTM-centralen programmer
 - NTM-centralen ansvarar för uppföljningen av LUMO-programmet
- **Publiceringsformen** för LUMO-programmet utreds

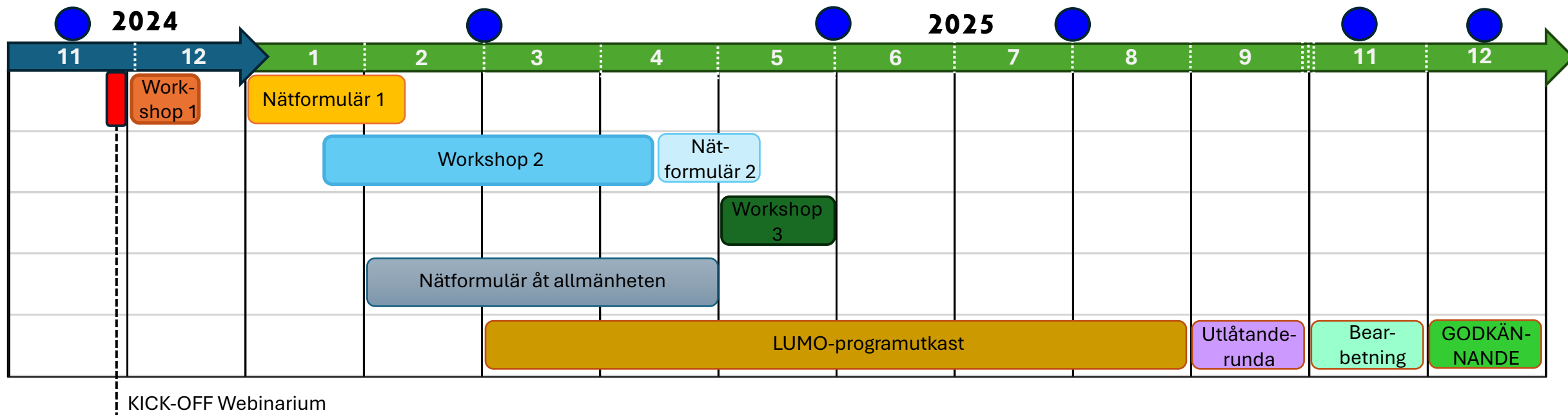
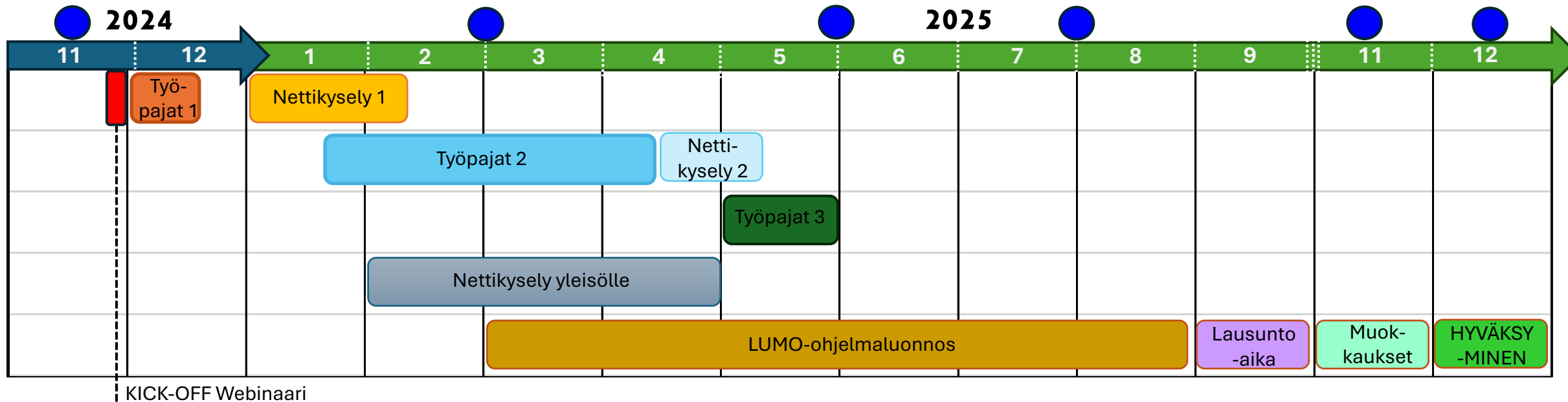
VIESTINTÄ

- **Koko prosessin aikana tiedotetaan aktiivisesti eri kanavien kautta - aina molemmilla kielillä**
- LUMO-ohjelmatyölle luodaan **alueellinen nettisivu**
 - Taustatiedot
 - KICK OFF- ja loppuwebinaarien aineistot
 - Nettikyselyt
 - LUMO-ohjelmaluonnos
- **Lehdistötiedotteita** LUMO-ohjelmatyön käynnistämisestä (marraskuu 2024) sekä sen etenemisestä (syksy 2025)
- **Kick-off Webinaari 29.11** – tallennetaan, tekstitään ja julkaistaan avoimesti
- **SOME + blogi** prosessin etenemisestä
- **Loppuseminaari**

KOMMUNIKATION

- **Under hela processen aktiv kommunikation via olika kanaler – alltid på båda språken**
- För LUMO-programarbetet uppgörs en **regional nätsida**
 - Bakgrundsinfo
 - KICK OFF- och slutseminariernas material
 - Nätformulär
 - LUMO-programutkast
- **Pressutskick** rörande starten av arbetet med LUMO-programmet (november 2024) samt dess framskridande (höst 2025)
- **Kick-off Webinarium 29.11** – spelas in, textas och publiceras öppet
- **SOME + blogg** om processens framskridande
- **Slutseminarium**

 LUMO-yhteistyöryhmän kokoukset
LUMO-samarbetsgruppens möten

**LUONNON
MONIMUOTOISUUTTA VOI
TUKEA MONELLA TAVALLA**

**DEN BIOLOGISKA
MÅNGFALDEN KAN FRÄMJAS
PÅ MÅNGA OLIKA VIS**

LUMO pähkinäkuoressa

- Pohjanmaa & Etelä-Pohjanmaa
- LUMO-ohjelma – yhteinen työkalu alueen toimijoille luontokadon hillitsemisessä
 - **Tavoite:** pysäytä luontokato ja kääntää kehitystä luontoposiitiviseksi
 - **Sisältö:** Strateginen osuus ja useammin päivitettävä toimenpide-osuus
 - **Hankeaika:** 2025 (/kevät 2026)
- Laaditaan laajassa vuorovaikutuksessa alueen toimijoiden kanssa - yhteinen tahtotila ja näkemys LUMO-ohjelman laadinnalle
 - LUMO-yhteistyöryhmä
 - Työpajoja ja nettikyselyitä
- Ei juridisesti sitova – laajalla osallistumisella varmistetaan laaja sitoumus toimijoilta

LUMO i ett nötskal

- Österbotten & Södra-Österbotten
- LUMO-programmet – ett gemensamt verktyg i motandet av utarmningen av den biologiska mångfalden
 - **Målsättningen:** stoppa minskningen av den biologiska mångfalden och vänd utvecklingen till att bli naturpositiv
 - **Innehåll:** Strategisk del och en åtgärdsdel som uppdateras
 - **Projektid:** 2025 (/kevät 2026)
- Uppgörs i bred samverkan med områdets aktörer – gemensam vision och ståndpunkt för utarbetandet av LUMO-programmet
 - LUMO-samarbetsgruppen
 - Workshopar och nätformulär
- Inte juridiskt bindande – med bred samverkan säkerställs bred förbindelse till programmet

**Yhteisin Pohjalaisvoimin kohti
luontoposiitiivisia maakuntia!
Med gemensam österbottnisk
kraft mot naturpositiva landskap!**

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

KIITOS – TACK !

- Webinaarin tallennukset ja aineistot julkaistaan ELY-keskuksen [alueelliselle LUMO-ohjelmisivulle](#)
- Inspelningarna och materialet från webinariet publiceras på NTM-centralens [regionala hemsida för LUMO-programmet](#)

Robin Sjöblom

Robin.sjoblom@ely-keskus.fi

+358 295 027 764

